

دانشکده هنر

پایان نامه

جهت اخذ درجه کارشناسی ارشد

رشته پژوهش هنر

عنوان

بررسی سیر تحول طراحی با حروف (تایپوگرافی) در طراحی جلد کتاب های ادبی و هنری

ایران از سال ۱۳۵۰ الی ۱۳۹۰

استاد راهنما

دکتر محسن مرآتی

استاد مشاور

عبدالرضا چارثی

نام دانشجو

فریمان طراحی

دی ماه . سال ۱۳۹۱

به نام خداوند جان و خرد
کزین برتر اندیشه برنگذرد

شماره: تاریخ:	اظهارنامه دانشجو	
<p>اینجانب فریمان طراحی دانشجوی کارشناسی ارشد گرایش پژوهش هنر دانشکده هنر دانشگاه شاهد، گواهی می‌دهم که پایان نامه تدوین شده حاضر با عنوان:</p> <p>" بررسی سیر تحول طراحی با حروف (تایپوگرافی) در طراحی جلد کتاب های ادبی و هنری ایران از سال ۱۳۵۰ الی ۱۳۹۰ "</p> <p>با راهنمایی استادان محترم جناب آقای دکتر محسن مراثی و آقای عبدالرضا چارئی، توسط شخص اینجانب انجام و صحت و اصالت مطالب تدوین شده در آن، مورد تایید است و چنان چه هر زمان، دانشگاه کسب اطلاع کند که گزارش پایان نامه حاضر صحت و اصالت لازم را نداشته، دانشگاه حق دارد، مدرک تحصیلی اینجانب را مسترد و ابطال نماید. همچنین اعلام می‌دارد در صورت بهره‌گیری از منابع مختلف شامل گزارش های تحقیقاتی، رساله، پایان نامه، کتاب، مقالات تخصصی و غیره به منبع مورد استفاده و پدید آورنده آن به طور دقیق ارجاع داده شده و نیز مطالب مندرج در پایان نامه حاضر تاکنون برای دریافت هیچ نوع مدرک یا امتیازی توسط اینجانب و یا سایر افراد به هیچ کجا ارایه نشده است. در تدوین متن پایان نامه حاضر، چارچوب (فرمت) مصوب تدوین گزارش های پژوهشی تحصیلات تکمیلی دانشگاه شاهد به طور کامل مراعات شده است و نهایتاً این که، کلیه حقوق مادی ناشی از گزارش پایان نامه حاضر، متعلق به دانشگاه شاهد می‌باشد.</p> <p>نام و نام خانوادگی دانشجو: (دست نویس) امضای دانشجو: تاریخ:</p>		

- تذکرات: - کلیه اطلاعاتی که در جاهای خالی تایپ می‌شود باید سیاه تر از متن باشد. (بولد شود).
- در صورتیکه استاد راهنمای رساله های دکترا دو نفر باشند ذکر اسمی هر دو استاد الزامی است.
- بدون ذکر تاریخ اعتبار ندارد.

صورتجلسه دفاع

رساله نظری : بررسی سیر تحول طراحی با حروف (تایپوگرافی) در طراحی جلد کتابهای ادبی و هنری ایران از سال ۱۳۵۰ تا ۱۳۹۰

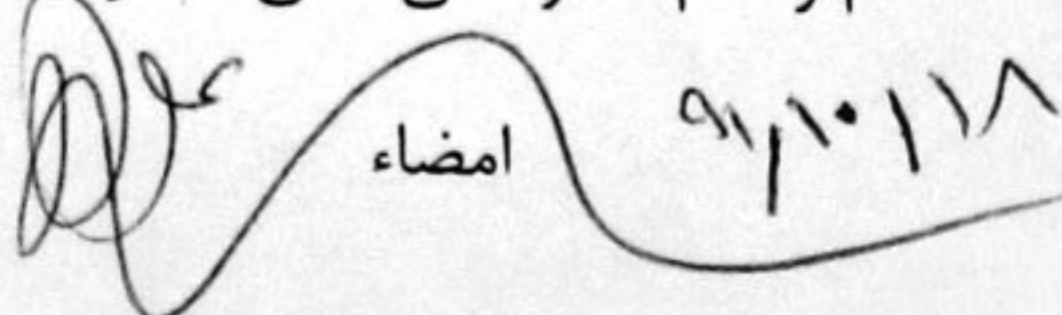
مربوط به خانم فریمان طراحی در تاریخ ۹۱/۱۰/۱۸ برگزار و نمره آن به عدد ۱۹۱ و به حروف نوزده سالم اعلام می گردد.

اعضای هیات داوران

- ۱- دکتر محسن مرآئی (استاد راهنما)
امضاء
- ۲- استاد عبدالرضا چارئی (استاد مشاور)
امضاء
- ۳- استاد ویدا کریمی (داور مدعو)
امضاء
- ۴- دکتر سیدنظام الدین امامی فر (داور داخلی)
امضاء
- ۵- دکتر علی اصغر شیرازی (نماینده تحصیلات تکمیلی)
امضاء

مدیر گروه پژوهش هنر

نام و نام خانوادگی: علی اصغر شیرازی

امضاء ۹۱/۱۰/۱۸

دانشکده هنر دانشگاه شاهد

چکیده پایان نامه

این چکیده به منظور چاپ در نشریات دانشگاه تهیه شده است

عنوان پایان نامه: بررسی سیر تحول طراحی با حروف (تایپوگرافی) در طراحی جلد کتاب های ادبی و هنری ایران از سال ۱۳۵۰ الی ۱۳۹۰

استاد راهنما: آقای دکتر محسن مرآئی

استاد مشاور: آقای عبدالرضا چارئی

نام دانشجو: فریمان طراحی

شماره دانشجویی: ۸۹۷۴۹۴۴۰۱

رشته: پژوهش هنر

چکیده:

در سال های اخیر به واسطه ی گسترش و پیشرفت روز افزون صنعت چاپ و نشر، تعداد کتاب ها همواره در حال افزایش است. هم چنین تایپوگرافی (طراحی با حروف) و طراحی جلد مناسب، با توجه به محتوای کتاب، یکی از عوامل مهم آگاه ساختن مخاطب نسبت به محتوای کتاب است.

در این پژوهش، به بررسی حروف از لحاظ خوانایی در رو جلد کتاب های ادبی و هنری معاصر، و هم چنین میزان توجه به محتوا، پرداخته شد و به این نتیجه رسیدیم که هرچه در بازه ی زمانی ۱۳۵۰ الی ۱۳۹۰ به جلوتر می رویم، کاربرد تایپوگرافی به عنوان عامل بصری افزایش می یابد و به مرور، از خوانایی حروف کاسته می شود به علاوه، در طراحی جلد کتاب ها در دهه ی ۸۰ توجه به موضوع و محتوا نیز افزایش داشته است.

شیوه ی این پژوهش، توصیفی - تحلیلی و روش گردآوری اطلاعات، ترکیبی یعنی کتابخانه ای و میدانی بوده است. جامعه ی آماری جلد کتاب های ادبی و هنری و روش نمونه گیری غیر تصادفی و تعداد نمونه ها سی جلد کتاب است.

واژگان کلیدی:

تایپوگرافی - طراحی با حروف - طراحی جلد - کتاب های ادبی و هنری

نظر استاد راهنما: برای چاپ در نشریات مربوط به دانشگاه مناسب است.

تاریخ

امضاء

عناوین	فهرست مطالب	شماره صفحه
• چکیده	_____	أ
• فهرست مطالب	_____	ب
• پیشگفتار	_____	ث
• مقدمه	_____	۱
• کلیات تحقیق	_____	۲
• فصل اول: طراحی با حروف (تایپوگرافی)، تاریخچه، خوانایی حروف		
۱-۱- طراحی با حروف (تایپوگرافی)	_____	۶
۱-۱-۱- تعریف طراحی با حروف (تایپوگرافی)	_____	۶
۱-۱-۲- ویژگی‌های حروف	_____	_____
		۱۱
۱-۱-۳- تاریخچه تایپوگرافی در جهان	_____	۱۲
۱-۱-۴- سبک‌های طراحی با حروف	_____	۲۳
۱-۱-۵- تاریخچه تایپوگرافی ایران	_____	۲۴
۱-۱-۶- فضای تایپوگرافی امروز ایران	_____	۲۸
۱-۲- ابزارهای مورد استفاده در طراحی عنوان در حروف فارسی	_____	۲۹
۱-۳- گرید بندی در تایپوگرافی	_____	۳۰
۱-۳-۱- عواملی که در یک گرید بندی در نظر می‌گیریم	_____	۳۰
۱-۳-۲- انواع ترکیب بندی در گرید	_____	۳۲
۱-۳-۳- رتبه بندی در تایپوگرافی	_____	۳۳
۱-۴- هدف تایپوگرافی	_____	۳۵
۱-۵- جلوه‌های بصری حروف	_____	۳۶
۱-۶- معنا و احساس در حروف، مکث و گوش دادن به آن	_____	۳۸
۱-۶-۱- معنا و احساس در حروف	_____	۳۸
۱-۶-۲- لحن صدا در حروف	_____	۳۹
۱-۶-۳- مکث در تایپوگرافی	_____	۴۰
۱-۶-۴- گوش دادن به حروف	_____	۴۱
۱-۷- خوانایی حروف	_____	۴۱
۱-۷-۱- قابلیت تشخیص حروف (Legibility)	_____	۴۲
۱-۷-۲- خوانایی حروف (Readability)	_____	۴۷

- ۸-۱- آبهسته و استفاده ی بصری در طراحی حروف _____ ۵۳
- ۹- حروف و نوشتار در گرافیک _____ ۵۵
- فصل دوم: جلد کتاب، تاریخچه، انواع جلد(از نظر اسلوب)، محتوا در جلد کتاب
- ۱-۲- روی جلد و اهمیت آن _____ ۵۷
- ۲-۲- تاریخچه طراحی جلد _____ ۵۸
- ۱-۲-۲- تاریخچه طراحی جلد کتاب در جهان _____ ۵۸
- ۲-۲-۲- تاریخچه طراحی جلد در ایران _____ ۶۵
- ۳-۲- قالب (یونیفورم)(Uniform) _____ ۷۳
- ۴-۲- قطع و اندازه‌های رایج کتاب _____ ۷۵
- ۵-۲- طراحی جلد موفق _____ ۷۷
- ۶-۲- محتوا در طراحی جلد کتاب _____ ۷۹
- ۱-۶-۲- روش‌های بیان کردن محتوا در طراحی جلد کتاب _____ ۸۱
- ۷-۲- عوامل تأثیر گذار بر روی جلد از نظر اسلوب (تکنیک) _____ ۸۲
- ۱-۷-۲- نقش تصویرسازی در طراحی جلد کتاب _____ ۸۲
- ۲-۷-۲- نقش عکاسی در طراحی جلد کتاب _____ ۸۳
- ۳-۷-۲- نقش طراحی حروف در طراحی جلد کتاب _____ ۸۴
- ۴-۷-۲- نقش اسلوب‌های دیجیتالی در طراحی جلد کتاب _____ ۸۶
- ۵-۷-۲- تلفیق چند روش در طراحی جلد کتاب _____ ۸۸
- ۸-۲- حوزه ی انتخاب کتاب‌های ادبی و هنری _____ ۸۹
- فصل سوم: بررسی آثار
- ۱- ۳- معیارهای انتخاب نمونه‌های مورد پژوهش _____ ۹۰
- ۲- ۳- معرفی موسسه‌های نشر کتاب که به طراحی جلد در ایران بیشتر اهمیت می‌دهند _____ ۹۰
- ۳- ۳- ملاک‌های بررسی آثار منتخب بدین ترتیب است _____ ۹۱
- ۴- ۳- بررسی آثار منتخب _____ ۹۲
- فصل چهارم: نتیجه‌گیری
- نتیجه‌گیری _____ ۲۱۴
- فهرست منابع تصویری _____ ۲۱۹
- نمایه _____ ۲۲۵
- فهرست منابع و ماخذ _____ ۲۲۷
- پیوست‌ها (نمونه ی جلد‌ها در بازه ی زمانی ۱۳۵۰ الی ۱۳۹۰ خورشیدی، که فقط از حروف در طراحی آن‌ها استفاده شده و نگارنده ی این پژوهش جمع‌آوری نموده است) _____ ۲۳۱
- چکیده انگلیسی _____ ۲۴۶

پیشگفتار

در ابتدا، زبان فقط یک نظام گویشی محسوب می شد، اما بعدها نمود گرافیکی یه آن اضافه شد. جدا از حیطة ی معنایی، تنوع و زیبایی شکل حروف دارای اهمیت می باشد، اما نباید فراموش کرد که رسالت حروف، انتقال اطلاعات است. با شناسایی حروف است که می توانیم آن ها را بخوانیم و تنها چیدمانی طویل از حروف با اندازه ی بزرگ بی فایده است. اگر ما به عنوان طراح، خوانایی را در الویت قرار دهیم، فهم آن برای همه آسان خواهد بود.

یکی از عوامل اصلی اطلاع رسان در جلد کتاب، حروف است و با توجه به افزایش سرعت نشر کتاب، در نظر گرفتن خوانایی و هم چنین بیان محتوا از مهم ترین عوامل شکل گیری یک جلد کتاب است.

کتاب عامل ارتباط با دنیای علم و تفکرات انسان های دیگر است. به دلیل علاقه ی شخصی ام به کتاب و هم چنین گذراندن دوره هایی در زمینه ی خطاطی و تایپوگرافی، تصمیم به بررسی طراحی با حروف (تایپوگرافی) در رو جلد کتاب ها گرفتم، که در واقع ترکیبی از علایق اینجانب است.

در این پژوهش با توجه به بازه ی زمانی ۱۳۵۰ الی ۱۳۹۰، یافتن جلدهای دهه ی ۵۰ و ۶۰ که اغلب صحافی شده بودند و هم چنین مجوز ندادن بعضی از کتابخانه ها جهت عکاسی از جلدها، پیشبرد روند تحقیق را تا حدودی به تأخیر می انداخت و ملزم به استفاده از کتابخانه های شخصی بودم. هم چنین سایت های فروش و ارایه دهنده ی کتاب، عکسی از کتاب های به نسبت قدیمی تر را در اختیار نداشتند و گاه با کیفیت بسیار پایین و بلا استفاده بود.

حدود یکسال عکاسی از جلدهایی که فقط از حروف در طراحی آن ها بهره برده اند، به طول انجامید و چند هزار عکس از رو جلد کتاب ها تهیه شد و می توان گفت آرشیو مناسبی از طراحی با حروف در جلد کتاب ها به دست آمده است. تهیه ی آرشیو جلد کتاب هایی که فقط با حروف طراحی شده است، تا قبل از این پژوهش انجام نشده بود و امیدوارم این مجموعه برای دانشجویان و محققین، مثمر ثمر باشد.

از اساتید گرانمایه که نگرش به هنر و پژوهش در مورد آن را، در این مقطع زمانی، با بیانی دیگر ارایه نمودند، کمال قدردانی را دارم و آرامش و آسایش را که از خواسته های همیشگی بشر است، برای ایشان آرزو مندم.

هم چنین از استاد راهنمای گرامی، آقای دکتر محسن مرآتی و استاد مشاور ارجمند، آقای عبدالرضا چارثی، به دلیل هدایت و حمایت بی دریغشان، بی نهایت سپاسگذارم.

مقدمه

تایپوگرافی، دستاورد سرعت و پیشرفت فن آوری است و کاربرد تایپوگرافی در جلد کتاب جهت ارتباط با مخاطب است، به علاوه این کاربرد حروف با در نظر گرفتن خوانایی و محتوای کتاب با ارزش است.

در این پژوهش به بررسی تایپوگرافی در جلد کتاب های ادبی و هنری در بازه ی زمانی ۱۳۵۰ الی ۱۳۹۰ پرداخته شده است و در هر فصل لزومات این پژوهش بیان شده است، که عبارتند از:

در فصل اول، معنای واژه ی تایپوگرافی (طراحی با حروف) چه از لحاظ لغوی و چه کاربردی، با توجه به نظرات طراحان و منتقدان، بیان شده و سپس تاریخچه ی آن در جهان و ایران ذکر شده است. هم چنین به بیان ابزارهای لازم در طراحی عنوان، گرید بندی در تایپوگرافی و کاربرد عواملی که در خوانایی حروف موثر است، پرداخته شده است.

در فصل دوم به تعریف جلد و ویژگی های آن، تاریخچه ی طراحی جلد در جهان و ایران، انواع جلد کتاب ها (کاربرد عکس یا تصویرسازی یا طراحی حروف و ...) و مهم تر از همه ی عوامل چگونگی بیان محتوا در جلد، پرداخته شده است.

در فصل سوم با توجه به بیان ویژگی های حروف از لحاظ خوانایی، که در فصل اول بیان شد و هم چنین چگونگی بیان محتوا، که در فصل دوم ذکر شد، آثار منتخب بررسی شده است.

در فصل چهارم نتیجه گیری از بررسی آثار و آرایه ی نظریات با توجه به نتایج به دست آمده است.

کلیات تحقیق

تعریف مساله و بیان سوالهای اصلی تحقیق:

تایپوگرافی هنر و فن سازمان دادن، طراحی کردن، اصلاح و جرح و تعدیل حروف و مفردات آن است. مفردات حروف با استفاده از روش های گوناگون تصویرسازی بازنمایی می شوند، آرایش و چیدمان حروف نیز عبارتست از انتخاب قلم، اندازه حروف، طول سطر، فاصله ی سطر، تنظیم فاصله ی بین حروف و تنظیم فاصله بین جفت های حروف.

در اکثر منابع و دایرةالمعارف ها و مقاله های معتبر از واژه ی تایپوگرافی استفاده شده است، هم چنین طراحان این واژه را به کار می برند و معادل فارسی معتبر رایج نیست، به همین دلیل در این عنوان هم از تایپوگرافی نام برده شده است.

در چند دهه ی اخیر به تایپوگرافی در ایران توجه بیشتری شده است و طراحی های خلاق در بسترهای متفاوت دیده می شود، تایپوگرافی در واقع از دو ویژگی برخوردار است که طراحان در آثار خود به کار می گیرند، یکی استفاده از جلوه ی بصری حروف و دیگری خوانایی حروف است، که در طراحی پوسترهای اخیر به وفور دیده می شود.

در روزگار معاصر حوزه ی کاربرد تایپوگرافی بسیار وسیع است، یکی از این کاربردها، طراحی جلد کتاب است.

با گسترش و پیشرفت صنعت چاپ و نشر، تعداد کتاب هایی که روزانه روانه ی بازار می شود رو به افزایش است و هر یک از این کتاب ها دارای طراحی خاص خود است، که بعضی طراحی مناسبی دارند و بعضی نامناسب، و در طراحی جلد بعضی از کتابها از تایپوگرافی استفاده شده است. حال این مسئله به وجود می آید که روند طراحی تایپوگرافی در طراحی جلد کتاب های ادبی و هنری معاصر ایران (از ۱۳۵۰ الی ۱۳۹۰) چگونه بوده است.

سوال ۱: آیا در طراحی جلد کتاب های ادبی و هنری معاصر ایران (از ۱۳۵۰ الی ۱۳۹۰) از تایپوگرافی به عنوان عاملی جهت خوانایی حروف استفاده شده است یا جلوه ی بصری آن مد نظر بوده است؟

سوال ۲: آیا در طراحی با حروف رو جلد کتب ادبی و هنری معاصر ایران، به موضوع و محتوا توجه شده است؟

پیشینه و ضرورت انجام تحقیق:

جهت پیشبرد اهداف در این پروژه، مقالاتی را مشاهده کردم که به نظر می آید مثمر ثمر باشد:

الف: کهوند مریم ، «تایپوگرافی؛ دامنه و محدوده»، حرفه هنرمند، شماره ۳۸ ، ۱۳۹۰، ص ۲۸
در این مقاله به تعریف تایپوگرافی، و دامنه ی نامحدود کاربرد آن با توجه به پیشرفت تکنولوژی و هم چنین رابطه ی نزدیک آن با فرهنگ پراخته است. زبان و نوشتار در حال اثرگذاری و اثرپذیری از جنبه های گوناگون فرهنگ است. سپس تاریخ تایپوگرافی در جهان و تأثیر ابزار بر آن و معرفی هنرمندان و روش و آثار آنان ذکر شده است.
نکته ی مهمی که در این مقاله می توان از آن استفاده کرد، چگونگی بیان سیر تحول تایپوگرافی جهان است، که با توجه به طراحان و آثار آنان، به بیان این موضوع پرداخته شده است.

چگونگی معرفی و بیان آثار در این مقاله میتواند کمک رسان در بررسی رو جلد باشد.

ب: زاهدی مرجان، سیر حروف در ایران ، شماره ۱۴، ۱۳۸۶، ص ۲۷
در این مبحث، اختراع دستگاه چاپ و معرفی اولین طراحان حروف در دنیا و ورود اولین دستگاه چاپ در ایران و چاپ اولین کتاب ها و طراحان را بازگو کرده است، که در ارائه ی پیشینه در فصل اول می توان از ان استفاده کرد.

ج: حقیقی علی، تیترا با حروف فارسی، نشان، شماره ۱۴، ۱۳۸۶، ص ۳۵

هم چنین در این مقاله به بیان چگونگی چاپ حروف که در عنوان به کار گرفته می شود و چاپ سربی و چاپ سنگی و حروف مناسب جهت کاربرد در چاپ سربی و اختراع ماشین تایپ و لتراست و معرفی چند فونت پایه ای مثل «یکان»، «ترافیک»، «زر سیاه» پرداخته است و چگونگی چیدمان حروف و حروف مناسب جهت ابزارهای چاپی متفاوت بررسی شده است. این مطالب در بررسی و توصیف کتاب های دهه ی پنجاه و شصت جهت چگونگی چاپ و چیدمان حروف، مورد نیاز است.

پژوهش در زمینه ی طراحی جلد کتاب و هم چنین طراحی با حروف (تایپوگرافی) به طور مجزا انجام گرفته است، اما در مورد تایپوگرافی در رو جلد کتاب های معاصر، تحقیقی صورت نگرفته است.

با توجه به این که نشر در حال پیشرفت است، نیاز به طراحی جلد کتاب و به فراخور آن نیاز به طراحان افزایش میابد. طراحان جهت انجام این کار، به شناخت از روند طراحی جلد و هم چنین کاربرد حروف در کتب معاصر ایران نیازمند هستند، که موضوع مطرح شده در این پژوهش، جهت شناخت از این روند ضروری به نظر می رسد.

فرضیه ۱: به نظر می رسد هنرمندان در طراحی جلد کتاب های ادبی و هنری معاصر ایران، با گذشت زمان به استفاده ی بصری حروف گرایش یافته اند.

فرضیه ۲: به نظر می رسد در طراحی حروف جلد کتب ادبی و هنری معاصر ایران، توجه به موضوع و محتوا (به مرور زمان) افزایش یافته است.

هدفها:

هدف اصلی: هدف اصلی این پژوهش، شناخت چگونگی استفاده ی طراحان گرافیک از حروف به عنوان یک عنصر بصری و هم چنین بیان کننده ی محتوای کتاب در طراحی جلد کتاب های ادبی و هنری معاصر (۱۳۵۰ الی ۱۳۹۰) است.

هدف فرعی: معرفی آثار موفق طراحان در این زمینه و هم چنین ارایه ی این شناخت به طراحان گرافیک دیگر است.

کاربرد تحقیق:

ارائه ی این پژوهش به طراحان، مدرسان و دانشجویان و محققان، جهت آگاهی و بالا بردن کیفیت تایپوگرافی در طراحی جلد کتاب مناسب است.

نوآوری پژوهش:

پژوهش در زمینه ی طراحی جلد کتاب و تایپوگرافی به صورت جداگانه انجام گرفته است، ولی بررسی تایپوگرافی در جلد کتاب ها صورت نگرفته، که این ویژگی جدید بودن و نوآوری پژوهش موردنظر است.

روش انجام تحقیق و روش گردآوری اطلاعات و ابزار آن: روش این تحقیق توصیفی-تحلیلی است و روش گردآوری اطلاعات ترکیبی یعنی کتابخانه ای و میدانی است و ابزار آن فیش، دوربین عکاسی، کارت مشاهده است.

معرفی جامعه آماری، روش نمونه گیری و تعداد نمونه: جامعه ی آماری جلدهای کتاب های ادبی و هنری است و روش نمونه گیری غیرتصادفی است و تعداد نمونه آثار سی جلد کتاب است.

روش تجزیه و تحلیل اطلاعات: کیفی

فصل اول

تعریف طراحی با حروف (تایپوگرافی)

تاریخچه ی تایپوگرافی در ایران و جهان

گرید بندی در تایپوگرافی

معنا و احساس در حروف، مکث و گوش دادن به آن

خوانایی حروف

آبستره و استفاده ی بصری در حروف

۱-۱- طراحی با حروف (تایپوگرافی)

۱-۱-۱- تعریف طراحی با حروف (تایپوگرافی)

در عرصه طراحی گرافیک معاصر جهان و به ویژه ایران، طراحی با حروف (تایپوگرافی) یکی از جذاب ترین، پرکاربرد ترین و بحث برانگیزترین واژگانی بوده است که استعداد طرح شدن را یافته است.

با توجه به تجربیات و نمایشگاه های برگزار شده، طراحی با حروف، با خطاطی (Calligraphy)، خط نقاشی (Painting-Calligraphy)، دستنویسته (Handwriting) و حتی طراحی حروف (Lettering) به طور پیچیده ای خلط و یکی انگاشته شده است و دارای تفاسیر و برداشت های غیر علمی و نادرست گردیده است.

طراحی با حروف به واسطه ی درست نویسی (Orthology)، زبانشناسی (Linguistics)، روانشناسی (Psychology)، تحولات ریخت شناسی (Morphology) و ساختار آوایی (Phonetic) واژه شکل گرفته است. «اگرچه الفبا صدا را بازنمایی می کند، اما بدون نشانه های سکوت و فواصل کارایی ندارد. تایپوگرافی بُعد خاموش الفبا و حوزه ای است که عادات و تکنیک هایی مثل فاصله گذاری و نقطه گذاری را که دیده می شوند، اما شنیده نمی شوند را به کار می گیرد.» (Lupton, 2004, 67)

این در حالی است که واژه ی تایپوگرافی در غرب، دارای تاریخ، اصول و کاربردهای مشخص و تعریف شده ای است و از آغاز صنعت چاپ و به طور تخصصی تر با مفاهیم و کاربردها، چندین دهه است که سیر تکاملی خود را پشت سر می گذارد.

معانی و تعاریف بیان شده در زمینه ی تایپوگرافی (طراحی با حروف) :

• واژه Type در فرهنگنامه «حییم» و «آریان پور»، با معادل «حروف چاپی» آمده، اگرچه

به معانی دیگر هم دلالت دارد.

- تایپ در لغت به معنی ۱- ماشین تحریر ۲- نوشتن به وسیله ماشین تحریر می باشد.
(انوری، ۱۳۸۱، ص ۱۵۹۴)
- واژه **Typography** در دایره المعارف آکسفورد **Axford** چنین آمده است: در قبل مترداف حروف چاپی بوده، ولی اکنون دلالت بر طراحی هنرمندانه از نمایش موضوع چاپ شده دارد که شامل انتخاب کاغذ، قطع کار، ویژگی های حروف و نظم بخشیدن به متن و تصویر گری است.
- پسوند «**Graphy**» در فرهنگ لغت «الفبای قیاسی مشیری»، به معنای نگاری و نگاشتن و تصویر کردن است.
- دایره المعارف کمبریج، واژه ی تایپوگرافی را این چنین تعریف کرده است: «طراحی اشکال حروف برای کاربرد به عنوان تایپ فیس و انتخاب تایپ فیس برای آرایش و تنظیم اسناد چاپی. تایپ فیس ها برای اهداف چند منظوره ای طراحی و به کار برده می شوند. (کتاب ها و روزنامه ها و ...)» (crystal,1997,1092)
- طراحی حروف: آرایش و تخصیص حروف در مرحله آماده سازی پیش از چاپ، که با هر نوع سیستم حروفچینی انجام شده باشد اطلاق می گردد.
- تایپوگرافی، نام فصلنامه ای بود که در بریتانیا منتشر شد (۱۹۳۶-۱۹۳۹). موسسین آن رابرت هارلینگ (Robert Hurling)، جیمز شاندر (James Shaond) و الیک هوو (Elic Huve) بودند. مجله به دلیل ارایه مطالب طراحی گرافیک، طراحی حروف و تصویر سازی، شهرت داشت و زمینه ساز انتشار مجله ای مشابه با نام «آلفابت اند ایمیج» (Alphabet & Image) (الفبا و تصویر) شد که رابرت هارلینگ بعد از جنگ جهانی تأسیس کرد.

- نام کتاب راهنمای شاخص طراحی حروف اثر طراح حروف سوئسی امیل رودر (Emile Roder) بود که نخستین بار تحت عنوان "Typography" منتشر شد (۱۹۶۷). (آلن ، لیونگ ، ۱۳۸۳ ، ۱۲۳)
- «هنر چاپ با حروف جا به جا شونده، به طور ویژه با در نظر گرفتن طراحی و مهارت در ترکیب بندی، به طوری که فرآیند حروف چینی نامیده شده است. طراحی فقط با پیکره بندی حروف انفرادی سر و کار ندارد، بلکه هم چنین تناسبات طول و عرض متن، ارتباط حواشی با متن و با یکدیگر و تقسیم صفحه به یک ستون یا ستون های بیشتر را برای تنظیم در نظر دارد.» (Mayer ,1934 ,409)
- برخی از طراحان و پژوهشگران در ایران جایگزین تایپوگرافی، «خط نگاری» به کار می برند و type را خط و Graphy را به معنای ترسیم کردن و نگاشتن می دانند.
- «تایپوگرافی از دو جز تایپ (حروف چاپی) و گرافی (نوشتن و نگاشتن) تشکیل یافته است و نگاشتن و آرایش با حروف چاپی معنی می دهد. طراحی با حروف از مقوله ی خوشنویسی (خطاطی)، دستنوشته، طراحی حروف غیر چاپی و سایر موارد مشابه جدا و فقط طراحی و ترکیب با حروف چاپی است. بر خلاف طراحی حروف در ایران، هیچ طراح حروف حق تغییر و تحریف آناتومی و ساختمان حروف چاپی یا همان قلم (فونت) را ندارد و فقط از آن قلم، جهت آرایش و ترکیب بهره می برد و اگر مرتکب چنین تغییری شد، با پیگیری طراحی اصلی قلم، خود را باید به جهت نقض حقوق معنوی طراح اصلی ، به زودی در دادگاه حاضر ببیند.» (رضایی نبرد، ۱۳۸۹ ، ۴۶،
- «تایپوگرافی Typogrphy از واژه یونانی typo به معنای شکل و Grapho به معنای اثر گذاشتن مشتق شده است. در مقابل واژه تایپوگرافی در ویکیپدیا می خوانیم: «هنر و فن سازمان دادن، طراحی کردن ، اصلاح و جرح و تعدیل حروف و مفردات آن؛

مفردات حروف با استفاده از روش های گوناگون تصویرسازی باز نمایی می شوند، آرایش و چیدمان حروف نیز عبارتست از انتخاب قلم، اندازه حروف طول سطر، فاصله سطر، تنظیم فاصله بین حروف و تنظیم فاصله بین جفت های حروف.»

(www.wikipedia.com/typography ۹۱/۱/۱۶)

- « تایپوگرافی، به کاربرد حروف به روشی القایی و معنادار برای آن که بتواند محتوا را به وضوح، به گونه ای ماندگار و با کمترین مقاومت از سوی خواننده نشان دهد. طراحی با حروف کاری بی معناست مگر آن که توسط چشم انسان مشاهده، توسط ذهن او تبدیل به صدا، توسط گوش او شنیده، در مقام اندیشه درک و در حافظه ذخیره شود. » (وی وایت، ۱۳۸۸، ۴۵)

- مصطفی اوجی، گرافیست و مدرس تایپوگرافی، معتقد است که در هر اثر گرافیکی که عناصر تصویری غالب در آن، حروف (Type) باشد و از این عنصر تایپ به عنوان وسیله ی بیان و زبان جهت القای محتوا استفاده گردد، آن اثر تایپوگرافی است. (اوجی، ۱۳۸۵، ۵)

- قباد شیوا، گرافیست و مدرس دانشگاه، در مواردی ممکن است گرافیست متن را با دست بنویسد، البته نه با نگاه خوشنویسی (خطاطی) که اگر خوشنویسی باشد به طرف کالیگرافی رفته است. این نوشتن با دست هم، یک هنر دیگر است که فرنگی ها به آن «هند لترینگ» (Hand Lettering) می گویند. پس فقط کار با حروف چاپی (تایپ) هست که کار با آن می شود تایپوگرافی. (شیوا، ۱۳۸۴، ۸)

- هم چنین کوروش پارسانزاد، گرافیست و مدرس دانشگاه، در مورد تایپوگرافی در ایران معتقد است که، به مجموعه کارهایی می توانیم تایپوگرافی بگویم که در آنها، از نوشته استفاده کنیم و نوشته یا حروف در آن آثار حرف اول را بزنند، و اگر شکل یا فرمی در کنار نوشته قرار بگیرد، شکل یا فرم، نقش تکمیلی و یا چاشنی داشته باشد و

با طراحی آن عنوان با توجه به حس و حال موضوع، مفهوم را برسانیم. یعنی در واقع صرف استفاده از فونت برای عنوان اثر نمی‌تواند یک اثر را تایپوگرافی کند، بلکه باید با یک بیان گرافیکی مانند طراحی حروف، ترکیب‌بندی خطی و دفرماسیون‌ها، خوشنویسی و... در جهت القای مفهوم اثر این اتفاق رخ دهد.» (پارسانژاد، ۱۳۸۵، ۵)

• محمد خزایی، پژوهشگر و مدرس دانشگاه، تایپوگرافی را «یکی از جلوه‌های بارز و با قدمت هنر «گرافیک» است. واژه‌ی «تایپوگرافی» در گذشته معادل طراحی حروف و آن دسته از آثار نوشتاری می‌شد که با فرایند چاپ و تکثیر به صورت تک رنگ حاصل و تقریباً در همین حدود خلاصه می‌شد. اما امروز این واژه شامل آثاری می‌شود که با استفاده از خط و یا خط و تصویر با رعایت اصول زیبا شناسی، اثری واحدی را ایجاد کند که بیانگر اطلاعات و یا پیامی باشد.

(www.todayposter.com/typography ۹۱/۱/۲۸)

با توجه به تعاریف بیان شده می‌توان گفت:

واژه‌ی تایپوگرافی (طراحی با حروف) به معنای لغوی از واژه‌ی یونانی **typo** به معنای شکل و **Grapho** به معنای اثر گذاشتن مشتق شده است و در کاربرد، به معنای هنر و فن سازمان دادن، طراحی کردن، اصلاح و جرح و تعدیل حروف و مفردات آن؛ مفردات حروف با استفاده از روش‌های گوناگون تصویرسازی بازنمایی می‌شوند، آرایش و چیدمان حروف نیز عبارتست از انتخاب قلم، اندازه حروف، طول سطر، فاصله سطر، تنظیم فاصله بین حروف و تنظیم فاصله بین جفت‌های حروف. هم‌چنین صرف استفاده از فونت، نمی‌تواند یک اثر تایپوگرافی باشد، بلکه باید با یک بیان گرافیکی مانند طراحی حروف، ترکیب‌بندی خطی، دفرماسیون و... جهت القای مفهوم باشد.